

LLICENCIATURA EN CIÈNCIES AMBIENTALS
RISC AMBIENTAL
CURS 2007-2008

Professor: David Saurí
Despatx B9-1102
Departament de Geografia
Facultat de Lletres
93-581 1515
david.sauri@uab.es

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

El programa de l'assignatura consta de tres grans blocs de temes: les classes, les conferències sobre aspectes específics de la gestió del risc ambiental que seran tractats per experts en la temàtica, i el treball en grup (o individual per a casos molt justificats). Els materials gràfics (transparències) estaran penjats del campus virtual. Per aquest motiu **és molt important la consulta periòdica del campus virtual, així com de la vostra adreça xxx@campus.uab.es**

1.1. Temari

Tema 1: Introducció
Tema 2: Definicions, classificacions i mesures del Risc Ambiental
Tema 3: Història i impactes actuals dels riscos ambientals
Tema 4: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'enginyeria
Tema 5: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'economia
Tema 6: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: la psicologia cognitiva
Tema 7: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental l'antropologia i la sociologia
Tema 8. Anàlisi de vulnerabilitat
Tema 9: Gestió del risc: aspectes generals
Tema 10: Estratègies de la prevenció. Riscos Naturals
Tema 11: Estratègies de la prevenció. Riscos Tecnològics
Tema 12: Estratègies d'emergència
Tema 13: Estratègies post-calamitat

1.2 Conferències

Avaluació del risc industrial
Riscos Laborals a l'empresa privada
La Protecció Civil a Catalunya

EL TREBALL EN GRUP

L'assignatura posa molt d'èmfasi en la realització per part dels alumnes d'un treball conjunt que, aquest curs, tractarà dels principals riscos ambientals que poden afectar Catalunya.

El treball es durà a terme per grups grans (6-10 persones) i només s'autoritzaran treballs individuals de manera molt justificada. Es prega a les persones que per qualsevol motiu no puguin assistir regularment a classe es posin en contacte amb el professor per a discutir possibles alternatives.

Com ja s'ha comentat abans, el tema general dels treballs en grup serà l'avaluació dels principals riscos ambientals presents a Catalunya. Aquests riscos són respectivament les inundacions, les sequeres, els incendis forestals, les onades de calor, les nevades, els terratrèmols, els accidents industrials en planta i els accidents en el transport de matèries perilloses. Per a la realització d'aquests treballs es comptarà amb la col·laboració de la Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil de la Generalitat de Catalunya (oficines al Parc dels bombers de Bellaterra, davant la UAB)

El treball en grup serà objecte de seguiment en unes sessions de tutories que es faran en horari de classe (veure programació de l'assignatura). El primer dia de tutories es formaran els grups, s'escollirà el risc específic a estudiar i es fixarà un calendari de reunions amb cada grup de manera que a les sessions de tutories només hauran d'assistir els membres dels grups convocats. Es preveu que cada grup tingui almenys tres reunions a classe amb el professor, amb uns objectius específics per a cada reunió.

Els treballs seran presentats a tota la classe i la presentació serà així mateix avaluada.

El termini màxim per a la presentació escrita serà el dia de l'examen de la convocatòria de Juny

ESTRUCTURA DELS TREBALLS (MARC GENERAL)

Tema: Avaluació d'un risc ambiental amb presència a Catalunya

Extensió: No superior a les 6000 paraules (annexes i material gràfic apart)

Contingut:

1. Introducció
2. Caracterització general del risc en qüestió
3. Descripció dels episodis de major impacte d'aquest risc a Catalunya
4. Anàlisi de les mesures de gestió del risc
 - 4.1 Mesures preventives
 - 4.2 Mesures d'Emergència
 - 4.3 Mesures post-calamitat
5. Valoració de les mesures de gestió
6. Conclusions i recomanacions

REQUERIMENTS

La nota final de cada alumne es determinarà a partir d'un examen individual (65 %) i un treball en grup o individual (35%). Per aprovar l'assignatura cal haver superat l'examen amb una nota de 5 o superior (sobre 10) i haver entregat el treball.

Examen

Es fa a final de curs en la data fixada per la facultat. Constarà de 20 preguntes de resposta curta (algunes preguntes poden ser de resposta múltiple). Cada pregunta amb resposta correcta valdrà 0'5 punts i no es descomptarà per preguntes mal contestades. Podeu veure exemples d'exàmens d'altres anys a la biblioteca de la facultat, tot i que aquest any el temari és més reduït.

La matèria que entrarà en l'examen compren tres grans apartats:

1. Temes impartits a l'aula per part del professor

2. Temes impartits per conferenciant

Treball

El treball en grup serà objecte d'una avaluació única (= la mateixa nota per tots els membres del grup) i es responsabilitat de cada grup establir les característiques i el temps de les aportacions individuals.

Si, per qualsevol motiu, el treball no s'entrega en la data assignada, la qualificació dels alumnes serà la de "no presentat". En qualsevol cas, no caldrà repetir l'examen a la següent convocatòria i es guardarà la qualificació obtinguda si aquesta supera l'aprovat.

BIBLIOGRAFIA

Algunes referències bibliogràfiques bàsiques utilitzades per a preparar l'assignatura s'indiquen a continuació. Hi ha una bibliografia més extensa a disposició de qui ho demani. Les referències amb un asterisc són especialment recomanades.

*Ayala Carcedo, F.J. y Olcina Cantos, J. (eds) (2002): *Riesgos Naturales*. Barcelona: Ariel

Bankoff, G., Freks, G. and Hilhorst (eds) (2004): *Mapping Vulnerability*. London: Eartshcan.

Blaikie, P., T. Cannon, I. Davis and B. Wisner (1994): *At Risk. Natural hazards, people's vulnerability, and disasters*. Londres, Routledge. (2a edició, 2002).

Bouder, F., Slacin, D. and Löfstedt, R. (eds) 2007: *The Tolerability of Risk*. London, Eartshcan.

Burton, I, R. Kates and G. White (1993): *The Environment as Hazard*. New York, Oxford University Press (2a edició).

*Calvo García-Tornel, F. (2001): *Sociedades y Territorios en Riesgo*. Barcelona, Ediciones del Serbal.

Consortio de Compensación de Seguros y Instituto Geológico y Minero de España (2004): *Pérdidas por Terremotos e inundaciones en España durante el período 1987-2001 y su estimación para los próximos 30 años (2004-2033)*, Madrid, Consorcio de Compensación de Seguros.

Cutter, S. (2006): *Hazards, Vulnerability and Environmental Justice*. London, Earthscan.

*Funtowicz, S. y J. Ravetz (1993): *Epistemología Política. Ciencia con la gente*. Buenos Aires, Centro Editor de América Latina (reeditat per Icària Editorial, Barcelona, 2001).

García Hom, A. (2005) *Negociar el riesgo*. Barcelona: Ariel.

Haque, C. and Emdad (eds.) (2005): *Mitigation of Natural Hazards and Disasters International Perspectives*. Berlin: Springer-Verlag.

Hewitt, K. (1997): *Regions of Risk. A Geographical Introduction to Disasters*. London, Longman.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2001): *Global Environmental Risk*. London, Earthscan.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2005): *Social Contours of Risk: Publics, risk communication and the social amplification of risk*. London, Earthscan.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2005): *Social Contours of Risk: Risk analysis, corporations and the globalisation of risk*. London, Earthscan

*López Cerezo, J.A. i Luján, J.L. (2000): *Ciencia y Política del Riesgo*. Madrid, Alianza Editorial.

**Medi Ambient, Tecnologia i Cultura* (1999): *La Societat del Risc*. Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient

Olcina Cantos, Jorge (2006): *¿Riesgos Naturales?*. Barcelona: Da Vinci Ediciones (dos vols.)

Pelling, M. (2003): *The Vulnerability of Cities. Natural Disasters and Social Resilience*. London, Earthscan.

Saurí, D. y altres (2004) *Mapping the impacts of recent natural disasters and technological accidents in Europe*. Copenhagen. European Environment Agency.

Scarwell, Helga-Jane; Laganier, Richard (2004), *Risque d'inondation et aménagement durable des territoires*, Villeneuve d'Ascq: Presses Universitaires du Septentrion.

Smith, K. (1992): *Environmental Hazards. Assessing risk and reducing disaster*. Londres, Routledge (existeixen edicions posteriors).

Tobin, G.A. and B.E. Montz (1997): *Natural Hazards*. New York, Guilford. (existeix una edició posterior)

PÀGINES WEB

Aquest llistat (només una petita mostra de l'existent sobre el tema) inclou webs dedicades a diferents aspectes de la recerca sobre riscos naturals i tecnològics. La major part d'aquestes webs tenen links cap altres pàgines que convé explorar.

WWW Virtual Library --Hazards

<http://life.csu.edu.au/hazards/library.html>

Potser sigui el millor lloc per començar, principalment per la gran quantitat de links que proporciona.

Madison Disaster Management Center (Univ. of Wisconsin)

<http://epdwww.engr.wisc.edu/dmc/>

Centre de formació d'especialistes en gestió i mitigació de desastres. Ofereix cursos.

Disaster Research Center (Univ. of Delaware)

<http://www.udel.edu/nikidee/drc.htm>

Un dels centres de recerca més antics. Proporciona llistats de publicacions disponibles per especialistes.

Natural Hazards Center (Univ. de Colorado)

<http://www.colorado.edu/hazards>

Un dels millors llocs per a la recerca d'informació. Publiquen una newsletter molt interessant i inclouen també un gran nombre de links cap altres pàgines.

Hazards Research Laboratory (Univ. de South Carolina)

<http://www.sc.edu/geog>

Especialistes en utilitzar tecnologies de la informació geogràfica per a l'anàlisi de riscos naturals.

Natural Disaster Reference Database

<http://www.gsfc.nasa.gov/ndrd-cgi/ndrd>

Més de 1000 referències bibliogràfiques sobre riscos naturals

Prevention Web

<http://www.preventionweb.net/english/>

Molt complerta i actualitzada. Conté enllaços cap a sistemes d'alerta. Especialment recomanada

Dècada Internacional per a la Reducció de les Catàstrofes Naturals

<http://www.idndr.org>

La web de la Dècada Internacional per a la Reducció de les Catàstrofes Naturals organitzada per la ONU.

Estratègia Internacional per a la Reducció de Desastres

www.unisdr.org

La web de la ONU per a la reducció dels desastres Naturals al s. XXI. Molts links cap a estudis i bases de dades.

Companyia d'assegurances Munich Re

www.munichre.com

Web d'una companyia d'assegurances alemanya amb un èmfasi especial en els riscos naturals

Companyia d'assegurances Swiss Re

www.swissre.com

Web d'una companyia suïssa d'assegurances. Publica anualment l'Informe Sigma sobre desastres al món, diferenciant entre naturals i tecnològics

Centre for Research on the Epidemiology of Disasters

<http://www.cred.be/>

Base de dades impressionant sobre catàstrofes naturals i tecnològiques d'arreu del món durant els darrers 100 anys.

Protecció Civil Espanya

<http://www.proteccioncivil.org>

La web de la Direcció General de Protecció Civil. Molta informació

Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil de la Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.net/interior/organismes/dgesc/index.htm>

Consorcio de Compensación de Seguros

www.conorseguros.es

La web de l'organisme públic d'assegurances contra riscos naturals de l'estat espanyol